

Міністерство освіти і науки України

Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки,
управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ДЕРЖАВА, РЕГІОН, ПІДПРИЄМСТВО

Матеріали X Міжнародної
науково-практичної конференції

13 травня 2026 р.

Полтава
2026

інфраструктури, децентралізації енергосистеми, інтеграції до європейського енергетичного простору та післявоєнної модернізації економіки. Водночас стратегічний ефект чистої енергетики буде досягнутий лише за умови комплексного підходу, який поєднуватиме розвиток відновлюваної генерації, систем накопичення, мережевої інфраструктури, енергоефективності, інституційної підтримки та безпеково орієнтованого управління енергетичним сектором.

Література

1. Гораль Л. Т., Онищенко В. О., Хом'як О. В., Шкварилюк М. В. Децентралізована енергетика як відкрита екосистема: нові підходи до формування концепції енергетичної безпеки. *Бізнес Інформ*. 2026. №2. С. 178–186. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2026-2-178-186>.
2. Глушко А.Д. Зміцнення енергетичної безпеки України. *Науковий журнал «Економіка і регіон»*. 2024. № 3(94). С. 157–163. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2024.3\(94\).349](https://doi.org/10.26906/EiR.2024.3(94).349).
3. Про затвердження Національного плану дій з відновлюваної енергетики на період до 2030 року та плану заходів з його виконання : розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.08.2024 № 761-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/761-2024-%D1%80>.
4. Багрій І.Д., Онищенко В.О., Євдокимов В.В. Стратегія розвитку та впровадження відновлюваної енергетики в Україні. *Мінеральні ресурси України*. 2024. № (3). С. 3–9. DOI: <https://doi.org/10.31996/mru.2024.3.3-9>.
5. Глушко А. Д. Оцінка ефективності державної регуляторної політики у сфері внутрішньої торгівлі в Україні. *Економіка і регіон*. 2012. № 6 (37). С. 82-89.
6. Onyshchenko S., Hlushko A., Maslii O. National economy energy efficiency conceptual principles. *Economics and Region*. 2019. No. 3(74), P. 13–18. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2019.3\(74\).1755](https://doi.org/10.26906/EiR.2019.3(74).1755).
7. Стимулювання розвитку відновлюваної енергетики: Верховна Рада прийняла Закон. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/270414.html>.
8. Hlushko, A. & Khudolii, Yu. Transformation of Ukraine's energy system in the context of European integration and the green transition. Chapters 2 of Monographs, in: “Heritage of European science‘2026”, Karlsruhe, Germany, ScientificWorld-NetAkhatAV, No. sge47-04 (2026), pages 21–29. DOI: <https://desymp.promonograph.org/index.php/sge/issue/view/sge47-04/sge47-04>.

УДК 338.2:620.9:005.934(477)

Проценко Поліна Вікторівна, студентка

Науковий керівник: Глушко Аліна Дмитрівна,

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ЕНЕРГЕТИЧНІ ЗАГРОЗИ В СИСТЕМІ ДЕТЕРМІНАНТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Енергоресурси є не лише необхідною виробничою передумовою, а й одним із базових елементів підтримання операційної безперервності, фінансової стійкості, конкурентоспроможності та здатності до адаптації в умовах високої невизначеності [1]. Саме тому порушення стабільності енергопостачання безпосередньо позначається на рівні економічної безпеки суб'єктів господарювання.

Повномасштабна війна істотно трансформувала характер енергетичних ризиків для українського бізнесу. Руйнування об'єктів енергетичної інфраструктури, дефіцит

генерувальних потужностей, перебої з електропостачанням, зростання вартості енергоносіїв, ускладнення логістики їх постачання та необхідність використання резервних джерел живлення сформували нове середовище функціонування підприємств. За таких умов енергетичні загрози перестали бути виключно техніко-інфраструктурною проблемою і набули ознак системного чинника економічної вразливості підприємств.

Особливість впливу енергетичних загроз полягає в їх мультиплікативному характері. Вони одночасно позначаються на виробничих, фінансових, технологічних, логістичних, інвестиційних та кадрових параметрах діяльності підприємств. Перебої в енергопостачанні спричиняють простої виробничих потужностей, порушення строків виконання контрактів, зростання собівартості продукції, зниження продуктивності праці, погіршення фінансових результатів і послаблення ринкових позицій [2]. Водночас необхідність придбання генераторів, пального, акумуляторних систем, обладнання для автономного живлення та впровадження енергоефективних технологій збільшує фінансове навантаження на підприємства, особливо на малий і середній бізнес.

У цьому контексті енергетичні загрози доцільно розглядати як одну з важливих детермінант економічної безпеки підприємств України. Вони впливають не лише на поточну результативність господарської діяльності, а й на стратегічну спроможність підприємств до розвитку, інвестування, модернізації та збереження виробничого потенціалу. Відповідно, забезпечення економічної безпеки підприємств в умовах воєнної нестабільності потребує інтеграції енергетичного компонента в систему стратегічного управління, ризик-менеджменту та антикризового планування [3].

У системі економічної безпеки підприємств енергетичні загрози мають багаторівневий характер. Основними напрямками впливу енергетичних загроз на економічну безпеку є: ресурсний, що проявляється у дефіциті або подорожчанні енергоресурсів; виробничий, пов'язаний із порушенням технологічних процесів; фінансовий, який виявляється у зростанні витрат і зниженні прибутковості; логістичний, пов'язаний з ускладненням постачання пального, обладнання та комплектуючих; інвестиційний, що проявляється у скороченні можливостей для розвитку; інституційний, пов'язаний із залежністю бізнесу від державних рішень у сфері енергетичного регулювання, тарифної політики та кризового управління.

Вплив енергетичних загроз на показники діяльності бізнесу підтверджуються результатами проведених аналітичних досліджень. Зокрема, за оцінками Київської школи економіки [4], наприкінці 2022 року 40% підприємств скоротили виробництво або надання послуг через дефіцит електроенергії, 12% закрили частину операційних підрозділів, 9% тимчасово призупинили діяльність, а 1% повністю припинив роботу. За даними НБУ, у листопаді 2022 року підприємства в середньому скоротили виробництво товарів або надання послуг на 19%, а в лютому 2023 року – на 14%, що свідчить про поступову, але неповну адаптацію бізнесу до умов енергетичної нестабільності.

Особливо вразливими до енергетичних загроз є енергоємні види економічної діяльності – металургія, машинобудування, хімічна промисловість, харчова промисловість, агропереробка, виробництво будівельних матеріалів, транспортно-логістичні послуги та окремі сегменти малого бізнесу [5]. Для таких підприємств навіть короткострокові перебої з електропостачанням можуть спричинити не лише тимчасові простої, а й технологічні втрати, псування сировини або готової продукції, порушення температурних режимів, зупинку автоматизованих виробничих ліній і додаткові витрати на повторний запуск обладнання [6]. Тому енергетична загроза для них трансформується у виробничий, фінансовий, технологічний і репутаційний ризик одночасно.

Забезпечення економічної безпеки підприємств в умовах енергетичних загроз потребує впровадження низки заходів, що передбачає диверсифікацію джерел

енергопостачання, формування резервних потужностей, використання генераторів, систем накопичення енергії, сонячних електростанцій, когенераційних установок, впровадження енергоефективних технологій, оптимізацію виробничих графіків та інтеграцію енергетичних ризиків у загальну систему ризик-менеджменту підприємства. Важливим напрямом також є цифровізація процесів управління енергоспоживанням [7, 8]. Сучасні системи енергомоніторингу, автоматизоване управління навантаженням, прогнозування пікових періодів споживання та використання аналітичних інструментів дають змогу підприємствам знижувати енергоємність, оперативніше реагувати на перебої та раціональніше використовувати резервні джерела живлення [9, 10].

Отже, енергетичні загрози в умовах війни є не ізольованим інфраструктурним викликом, а системною детермінантою економічної безпеки підприємств України. За цих умов стійкість підприємства залежить від його здатності забезпечити енергетичну автономність, скоротити енергоємність виробництва, диверсифікувати джерела енергопостачання та інтегрувати енергетичний ризик у систему стратегічного управління.

Література

1. Гораль Л. Т., Онищенко В. О., Хом'як О. В., Шкварилук М. В. Децентралізована енергетика як відкрита екосистема: нові підходи до формування концепції енергетичної безпеки. *Бізнес Інформ*. 2026. №2. С. 178–186. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2026-2-178-186>.
2. Глушко А. Д. Оцінка ефективності державної регуляторної політики у сфері внутрішньої торгівлі в Україні. *Економіка і регіон*. 2012. № 6 (37). С. 82-89.
3. Onyshchenko, S., Hlushko, A., Kivshyk, O., & Sokolov, A. (2021). Shadow economy as a threat to economic security of the state. *Economics of Development*, 20(4), 24–30. DOI: [https://doi.org/10.57111/econ.20\(4\).2021.24-30](https://doi.org/10.57111/econ.20(4).2021.24-30).
4. Kyiv School of Economics. Assessment of Damages and Losses to Ukraine's Energy Sector due to Russia's Full-Scale Invasion. Kyiv: KSE Institute, 2024. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/06/KSE_Impact-of-the-war-on-energy_ENG-1.pdf.
5. Onyshchenko S., Hlushko A., Maslii O. National economy energy efficiency conceptual principles. *Economics and Region*, 2019. No. 3(74), P. 13–18. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2019.3\(74\).1755](https://doi.org/10.26906/EiR.2019.3(74).1755)
6. Глушко А.Д. Зміцнення енергетичної безпеки України. *Науковий журнал «Економіка і регіон»*. 2024. № 3(94). С. 157–163. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2024.3\(94\).349](https://doi.org/10.26906/EiR.2024.3(94).349).
7. Khudolii Y. Minimization of Digital Risks in the State's Economic Security. *Grail of Science*, no. 53, 22 Jun. 2025, pp. 179-188. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.20.06.2025.019>
8. Маслій О.А., Черв'як А.В., Онищенко А.В. Штучний інтелект як драйвер інноваційних трансформацій у нафтогазовій промисловості. *Актуальні питання економічних наук*. 2026. № 23. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.20458565>.
9. Onyshchenko S, Yanko A, Hlushko A, Sivitska S. Conceptual principles of providing the information security of the national economy of Ukraine in the conditions of digitalization. *Inte J Manag (IJM)*. 2020. 11(12): 1709–1726. DOI: <https://doi.org/10.34218/IJM.11.12.2020.157>.
10. OECD. Enhancing Resilience by Boosting Digital Business Transformation in Ukraine. Paris: OECD Publishing, 2024. URL: <https://doi.org/10.1787/4b13b0bb-en>.
11. Onyshchenko, S., Maslii, O., Hlushko, A. (2025). Digital and Economic Security of the State Under Global Threats. ICAIT 2024. Lecture Notes in Networks and Systems, vol 1338. Springer, Cham. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-89296-7_29.